

Kriminaliteta v SR Sloveniji leta 1982

(Po podatkih RSNZ SRS)

Bojan Guček*

I. UVOD

Razčlemba kriminalitete zajema statistične podatke RSNZ SR Slovenije o številu kaznivih dejanj v SR Sloveniji, ki so jih obravnavali delavci organov za notranje zadeve v obdobju od 1. 12. 1981 do 31. 11. 1982. Prikaz zajema v prvi vrsti kazniva dejanja po kazenskem zakonu SR Slovenije in kazenskem zakonu SFRJ, medtem ko so kazniva dejanja po posebnih zveznih zakonih in po kazenskih zakonih drugih socialističnih republik in avtonomnih pokrajin prikazani v skupnem seštevku, ker je njihov delež v celotni kriminaliteti zanemarljiv. V razčlembi niso všteta kazniva dejanja, ki so bila storjena pred letom 1982, vendar so bila raziskana tega leta, kot tudi ne kazniva dejanja otrok.

Posebna pozornost je namenjena prikazu vzrokov, ki jih delavci organov za notranje zadeve ugotavljajo ob statističnem porastu kriminalitete v preteklem letu. V sklepnem delu pa je odprtih nekaj obrobni opomb, ki so po našem mnenju pomembne z vidika družbenega nadzorstva in kriminalne ekologije ter terjajo širši družbeni in strokovni premislek pri načrtovanju uspešnejšega upiranja inkriminiranim dejanjem v republiki.

II. SPLOŠNI PODATKI O KAZNIVIH DEJANJH LETA 1982

Organi za notranje zadeve v Sloveniji so leta 1982 naznanili javnim tožilstvom 43 587 kaznivih dejanj. Število kaznivih dejanj se je v primerjavi z letom 1981 povečalo za 11 203 dejanja ali 34,6 %. Podatki o kriminaliteti v Sloveniji leta 1982 so v preglednici 1.

V primerjavi z letom 1981 se je povečalo število kaznivih dejanj po kazenskem zakonu SR Slovenije za 11 203 in po posebnih zveznih zakonih za 28 dejanj, medtem ko se je zmanjšalo število inkriminiranih dejanj po kazenskem zakonu SFRJ za 22 in po kazenskih zakonih socialističnih republik in avtonomnih pokrajin za 6 dejanj. Če upoštevamo poglavja kazenskih zakonov, se je število kaznivih dejanj v letu 1982 v primerjavi z letom 1981 povečalo pri 18 poglavjih, zmanjšalo pri 4 poglavjih, pri 2 poglavjih pa ni bilo zabeleženega kaznivega dejanja. Večje število kaznivih dejanj je zabeleženo pri kaznivih dejanjih zoper družbeno in

* Bojan Guček, RSNZ RS Slovenije.

Preglednica 1: Kazniva dejanja po poglavjih kazenskih zakonov v Sloveniji leta 1982

Kazniva dejanja zoper	Število k. d.	Odstotek k. d.
1	2	3
— življenje in telo	2 059	4,7
— svoboščine in pravice človeka in občana	309	0,7
— samoupravljanje	28	0,06
— delovno razmerje in socialno varnost	103	0,2
— zakonsko zvezo, družino in mladino	155	0,4
— spolno nedotakljivost in moralo	361	0,8
— čast in dobro ime	71	0,2
— človekovo zdravje	13	0,0
— upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva	2 435	5,6
— družbeno in zasebno premoženje	34 907	80,1
— pravni promet	690	1,6
— uradno dolžnost in javna pooblastila	64	0,1
— pravosodje	252	0,6
— javni red in mir	615	1,4
— splošno varnost ljudi in premoženja	681	1,4
— varnost javnega prometa	136	0,3
SKUPAJ KZ SRS	42 879	98,3
— temelje soc. samoupr. druž. uređ. in varnosti SFRJ	24	0,0
— človečnost in mednarodno pravo	—	—
— ugled SFRJ, tuje države in mednarodne organizacije	26	0,0
— gospodarstvo in enotnost jug. trga	218	0,5
— uradno dolžnost uradnih oseb v zveznih organih	14	0,0
— oborožene sile	3	0,0
— druge družbene vrednote	126	0,7
Skupaj KZ SFRJ	580	1,3
K. D. po posebnih zveznih zakonih	100	0,2
K. D. po KZ drugih SR in SAP	19	0,0
SKUPAJ	43 587	100,0

zasebno premoženje, kar je razumljivo, saj na to vrsto dejanj odpade kar 80,1 % vse kriminalitete v naši republici; nato pri kaznivih dejanjih zoper življenje in telo, pravosodje, splošno varnost ljudi in premoženja, zoper upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva, zoper javni red in mir ipd. Opazno pa se je zmanjšalo le število kaznivih dejanj zoper uradno dolžnost in javna pooblastila ter zoper temelje socialistične samoupravne družbene ureditve in varnosti SFRJ.

Poleg klasičnih kriminogenih dejavnikov delavci organov za notranje zadeve ugotavljajo tudi nekatere druge sestavine, ki jih ne gre izključiti pri ocenjevanju vzrokov za porast števila kaznivih dejanj v letu 1982. To so migrant-ske in infrastrukturne posebnosti naše republike, večja občutljivost delovnih ljudi in občanov do vseh oblik inkriminiranih dejanj in s tem večje število prijav ter povečana dejavnost in doslednejše ukrepanje organov za notranje zadeve pri prijavljanju nekaterih vrst kaznivih dejanj (npr.: nedovoljena trgovina, tatvine koles, delov motornih vozil, manjših vsot denarja itd.). Na te značilnosti opozarjajo podatki, da je 30,3 % osumljencev storilo kaznivo dejanje zunaj kraja stalnega bivališča in da so občani naznanili delavcem organov za notranje zadeve kar 29 775 dejanj, s katerimi je bilo oškodovano zasebno premoženje ali drugače huje prizadeta osebna integriteta občanov. To je 68,3 % vse obravnave kriminalitete v Sloveniji ali 38 % več kot leta 1981.

Na osnovi povprečnega statističnega izračuna je bilo 31. 6. 1982 v Sloveniji 1 930 243 prebivalcev. Ta podatek je osnova za izračun kriminalitetnega števila. Na 10 000 naših občanov je prišlo lani povprečno 226 kaznivih dejanj, leto prej pa 172. V primerjavi z letom 1981 se je število prebivalstva v letu 1982 v Sloveniji povečalo za 2,5 %, kriminaliteta pa za 34,6 %. Razlika med povečanjem števila prebivalstva in števila kaznivih dejanj znaša 32,1 % in pomeni bistveno odstopanje od teženj, ki jih zasledujemo v gibanju kriminalitete v zadnjih 10 letih, pa tudi po letu 1953, vendar glede na enoletni statistični odklon še ne moremo sklepati na notranje strukturalne posebnosti vzročnega učinkovanja, še manj pa korelativno zvezo povečanega obsega kaznivih dejanj z možnostmi spremembami vrednot in drugih neravnovesij v družbenogospodarskem razvoju naše republike. Število prebivalcev se je gibalo precej podobno

kot število kaznivih dejanj vse do leta 1981 (povprečno odstopanje za 10 %). Premik je zabeležen v letu 1982, ko je naraslo število prebivalcev od leta 1953—1982 za 77,9 %, kaznivih dejanj pa za 101,1 %.

Preglednica 2: Kazniva dejanja in količnik kriminalitete na 10 000 prebivalcev po upravah za notranje zadeve

UNZ	Število kaznivih dejanj		Količnik kriminalitete na 10 000 prebivalcev
	1981	1982	
1	2	3	4
Celje	4 654	6 344	257
Koper	1 664	2 013	213
Kranj	2 628	2 990	167
Krško	973	1 375	189
Ljubljana mesto	7 456	11 145	344
Ljubljana okolica	2 489	3 188	168
Maribor	5 749	8 170	250
Murska Sobota	1 723	1 859	140
Nova Gorica	1 268	1 720	145
Novo mesto	1 470	1 856	187
Postojna	692	868	172
Slovenj Gradec	765	941	132
Trbovlje	529	852	183
S R S	32 375	43 578	226

Preglednica 2 prikazuje podatke, koliko kaznivih dejanj je bilo obravnavanih na območju posameznih uprav za notranje zadeve ter stopnjo obremenjenosti uprav na 10 000 prebivalcev (kriminalitetno število). Leta 1982 so v primerjavi z letom 1981 na območju vseh uprav za notranje zadeve obravnavali več kaznivih dejanj. Porast števila kaznivih dejanj nad slovenskim povprečjem (34,6 %) je bil zabeležen na območju 6 uprav za notranje zadeve (Trbovlje, Ljubljana mesto, Krško, Maribor, Celje in Nova Gorica), vse ostale uprave pa beležijo manjši porast. Drugačno značilnost kaže kriminalitetno število na 10 000 prebivalcev. Stopnja obremenitve na 10 000 prebivalcev je v letu 1982 nad slovenskim povprečjem zabeležena na območju 3 uprav za notranje zadeve, to je UNZ Ljubljana mesto, UNZ Celje in UNZ Maribor. Na območju teh 3 uprav je bilo obravnavanih 58,9 % vseh kaznivih dejanj v republici, kar

potrjuje nekajletne značilnosti o trendu porasta kriminalne obremenjenosti večjih urbanih središč. Značilnost potrjujejo tudi podatki o kriminaliteti v 5 slovenskih mestih. Leta 1982 je bilo v Ljubljani zabeleženih 8176 dejanj, v Mariboru 4487, Celju 1665, Kranju 853 in v Kopru 546 kaznivih dejanj.

Na območju posameznih občin je bilo zabeleženo naslednje število kaznivih dejanj: Ajdovščina 164, Brežice 422, Celje 2244, Cerknica 208, Črnomelj 406, Domžale 776, Dravograd 161, Gornja Radgona 434, Grosuplje 483, Hrastnik 249, Idrija 227, Ilirska Bistrica 224, Izola 208, Jesenice 577, Kamnik 472, Kočevje 428, Koper 845, Kranj 1189, Krško 662, Laško 291, Lenart 268, Lendava 332, Litija 390, Ljubljana Bežigrad 1747, Ljubljana Center 3923, Ljubljana Moste-Polje 1405, Ljubljana Šiška 2272, Ljubljana Vič-Rudnik 1798, Ljutomer 224, Logatec 193, Maribor 5513, Metlika 137, Mozirje 203, Murska Sobota 869, Nova Gorica 960, Novo mesto 1060, Ormož 280, Piran 460, Postojna 436, Ptuj 1447, Radlje ob Dravi 286, Radovljica 515, Ravne na Koroškem 292, Ribnica 200, Sevnica 291, Sežana 500, Slovenj Gradec 182, Slovenska Bistrica 562, Slovenske Konjice 354, Šentjur pri Celju 431, Škofja Loka 493, Šmarje pri Jelšah 697, Tolmin 369, Trbovlje 424, Trebnje 253, Trzič 216, Titovo Velenje 1157, Vrhnika 246, Zagorje ob Savi 179 in Žalec 967.

Če upoštevamo ustaljeno merilo kriminalitete, to je kriminalitetno število (v našem primeru izračunano na 10 000 prebivalcev) lahko ugotovimo, da je to število znašalo do 100 v dveh občinah (Ajdovščina in Slovenj Gradec), med 100 in 200 v 33 slovenskih občinah, med 200 in 300 v 19 občinah, medtem ko je bil količnik nad 300 zabeležen v 3 občinah (Ljubljana Center, Celje in Titovo Velenje). Največji količnik kriminalitete je dosegla občina Ljubljana Center, in sicer 1153, za njo pa občina Celje, kjer je količnik dosegel vrednost 338. Najmanjši količnik sta dosegli občini Ajdovščina (73) in Slovenj Gradec (93).

V notranji razdelitvi kriminalitete v letu 1982 ni ugotovljenih bistvenih sprememb, čeprav je zaznan trend postopne rasti deleža splošne kriminalitete, kar je posledica večjega povečanja kaznivih dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje, ki so tudi najštevilnejša. V splošno kriminaliteto je bilo uvrščenih 40 556 (29 495) kaznivih dejanj, v gospodarsko 2958 (2803) in v politično kriminaliteto 64 (77) kaznivih dejanj. V oklepajih navajamo podatke za leto 1981.

III. SPLOŠNA KRIMINALITETA

Delavci organov za notranje zadeve so v letu 1982 obravnavali 40 556 kaznivih dejanj splošne kriminalitete. Njen delež v celotni kriminaliteti je dosegel 93,1 odstotka. V primerjavi s prejšnjim letom se je obseg teh prestopkov povečal za 37,5 % oziroma 11 061 dejanj.

Do takšnega povečanja kaznivih dejanj splošne kriminalitete je prišlo zaradi porasta kaznivih dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje. Zlasti je naraslo število kaznivih dejanj manjše družbene nevarnosti, kot so: žepna tatvina (807 kaznivih dejanj ali 25,3 % več kot leto prej), tatvina kolesa (2376 ali + 160,2 %), tatvina koles s pomožnim motorjem (1200 ali + 34,3 %), tatvina delov motornega vozila (1441 ali + 63,1 %), tatvina iz avtomobila (1184 kaznivih dejanj ali + 47 %) in tatvina do 500 dinarjev (2033 ali + 17,5 % oziroma nad 500 dinarjev (10 317 ali + 44,5 %).

Navedena kazniva dejanja obsegajo 45,4 % vse kriminalitete v republiki oziroma 48,7 % kaznivih dejanj splošne kriminalitete. Delavci organov za notranje zadeve ugotavljajo v večini primerov, da so ta dejanja posledica nemalokrat brezbriznega in malomarnega odnosa občanov, delovnih ljudi in organizacij združenega dela do premoženja, ko z nepremišljenim in nesamozaščitnim ravnanjem omogočajo lažje ali nemoteno odtujevanje predmetov v zasebni oz. družbeni lasti, nemalokrat pa je posledica tudi nenačrten in pomanjkljiv preprečevalni nadzor nad posameznimi kriminalnimi žarišči.

V primerjavi z letom prej se je lani na škodo družbenega premoženja povečalo število drobnih tatvin za 20,4 %, vlomnih tatvin pa za 86,8 %. Na škodo zasebnega premoženja pa se je število drobnih tatvin povečalo za 13,4 % in vlomnih tatvin za 60,5 %. Vlomi v družbene avtomobile so se povečali za 114,4 %, v zasebne pa za 27,6 %. Posledica nesamozaščitnega obnašanja občanov je tudi povečanje števila tatvin koles, smuči, žepnih tatvin, tatvin na vlakih in drugih sredstvih javnega prevoza, tatvin gradbenega materiala z nezavarovanih delovišč ipd.

Vzroki hujših kaznivih dejanj zoper življenje in telo ter spolno nedotakljivost in moralo ohranjajo značilnosti preteklih let. V večini primerov so delavci organov za notranje zadeve ugotavljali kot povod neurejene in skaljene družinske oziroma zakonske razmere ter razmere v soseski, kar je praviloma vedno spremljalo tudi prekomerno uživanje alkoholnih pijač.

Prikazali bomo nekaj vrst kaznivih dejanj splošne kriminalitete po vrstnem redu glede na število primerov.

1. Kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje (XV. poglavje KZ SRS)

V letu 1982 je bilo obravnavanih 34 907 kaznivih dejanj zoper zasebno in družbeno premoženje, to je 10 337 ali 42,1 % več kot leto prej. V škodo družbenega premoženja so zapisana 11 104, zasebnega pa 23 803 dejanja. Ta dejanja so pomenila 80,1 % vse kriminalitete oz. 86,1 % kriminalitete v Sloveniji. Po oceni miličnikov in kriminalistov so bili občani in družbena skupnost s temi dejanji oškodovani za 365 927 515 dinarjev ali za 16 % več kot leto prej.

Na območju posamezne uprave za notranje zadeve je bilo iz XV. poglavja kazenskega zakona SR Slovenije obravnavano naslednje število kaznivih dejanj: Ljubljana mesto 10 105, Maribor 6 448, Celje 5052, Ljubljana okolica 2601, Kranj 2307, Koper 1421, Murska Sobota 1279, Novo mesto 1351, Nova Gorica 1246, Krško 1038, Slovenj Gradec 643, Trbovlje 628 in Postojna 656. Ta dejanja so se v primerjavi z letom 1981 povečala na območju vseh uprav za notranje zadeve v Sloveniji. Večji porast je zabeležen na območju naslednjih uprav za notranje zadeve: Trbovlje za 64 odstotkov, Ljubljana mesto za 55,8 %, Maribor za 50,8 % in Krško za 51,8 %.

Splošne značilnosti posameznih kaznivih dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje so naslednje:

a) Obravnavanih je bilo 19 767 tatvin. V škodo družbenega premoženja je bilo 6281 tatvin, v škodo zasebnega pa 13 486. V primerjavi z letom 1981 se je število teh kaznivih dejanj povečalo za 6464 primerov.

b) Velikih tatvin je bilo 8231, od tega 6981 vlomnih in 19 drznih tatvin. Družbeno premoženje je bilo oškodovano v 2151 primerih, zasebno pa v 6080 primerih. V primerjavi z letom prej so se ta dejanja povečala za 1936 primerov.

c) Organom za notranje zadeve je bilo naznanjenih tudi 12 roparskih tatvin, in to 2 v škodo družbenega in 10 v škodo zasebnega premoženja. Število roparskih tatvin se je v primerjavi s prejšnjim letom povečalo za 3 primere.

č) Kriminalisti in miličniki so obravnavali 140 ropov, od tega je bilo v 5 primerih oškodovano

družbeno premoženje, v 135 pa zasebno. Leta 1981 so organi za notranje zadeve obravnavali 108 ropov.

d) Odkriti sta bili 102 utaji, leto prej 106. V škodo družbenega premoženja jih je bilo 77 (86), zasebnega pa 25 (20).

e) V 1165 primerih je bil obravnavan odvzem motornega vozila, ki je bilo v 117 primerih družbeno, v 1048 pa zasebno. Ta dejanja so se v primerjavi z letom 1981 povečala za 189 primerov.

f) Zabeleženi sta bili 2102 goljufiji ali 598 več kot leto prej, od tega v škodo družbenega premoženja 1017 in zasebnega premoženja 1085.

g) Število požigov se je povečalo za 37 primerov. V letu 1982 je bilo obravnavanih 97 požigov, od tega 18 v škodo družbenega premoženja in 79 v škodo zasebnega.

h) Obravnavanih je bilo 2564 primerov, ko so storilci poškodovali tujo stvar. V 1013 primerih je bilo poškodovano družbeno premoženje in v 1551 primerih zasebno. Ta dejanja so se v primerjavi z letom prej povečala za 1056 primerov.

i) Nezakonitih vselitev je bilo ugotovljenih 289 ali 18 manj kot leta 1981. To dejanje se je pojavljalo predvsem v večjih urbanih sredinah, ki se soočajo s stanovanjsko stisko.

Po posameznih upravah za notranje zadeve pa je stanje naslednje: Celje 56, Koper 9, Kranj 8, Krško 4, Ljubljana mesto 68, Ljubljana okolica 11, Maribor 49, Murska Sobota 8, Nova Gorica 24, Novo mesto 2, Postojna 11, Slovenj Gradec 13 in Trbovlje 26.

j) Zabeleženih je bilo še 30 primerov izsiljevanja, 2 primera oderuštva, 378 prikrivanja, 1 primer poškodovanja ali uničenja stvari, ki je posebnega kulturnega ali zgodovinskega pomena, ter 15 drugih kaznivih dejanj iz XV. poglavja KZ SRS.

Delavcem organov za notranje zadeve je uspelo raziskati 17 437 dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje ali 49,95 odstotka. Leto prej pa so raziskali 55,3 odstotka teh dejanj. Uspešno so raziskali vsa dejanja prikrivanja, oderuštva in nezakonite vselitve. V letu 1982 je ostalo neraziskanih 11 210 tatvin, 4860 velikih tatvin, 3 roparske tatvine, 37 ropov, 6 zatajitev, 399 odvzemov motornega vozila, 98 goljufij, 834 poškodovanj tuje stvari, 21 požigov, 1 kaznivo dejanje poškodovanja ali uničenja stvari kulturno-zgodovinskega pomena in 1 drugo kaznivo dejanje iz XV. poglavja.

2. Kazniva dejanja zoper življenje in telo (VI. poglavje KZ SRS)

Leta 1982 je bilo obravnavanih 2059 kaznivih dejanj zoper življenje in telo ali 4,7 % celotne oz. 5,1 % splošne kriminalitete. V primerjavi z letom 1981 se je število teh dejanj povečalo za 18,6 % ali 323 primerov. Obravnavanih je bilo 37 umorov, 35 poskusov umora, 10 umorov iz malomarnosti, 7 detomorov, 28 posebno hudih telesnih poškodb, 434 hudih telesnih poškodb, 1053 lahkih telesnih poškodb in 455 drugih kaznivih dejanj iz VI. poglavja KZ SRS.

Pri kaznivih dejanjih zoper življenje in telo se je zmanjšalo število dokončanega umora za 1 primer, poskusa umora za 3 primere in povzročitve smrti iz malomarnosti za 3 primere, povečalo pa se je število detomorov za 2 primera, posebno hude telesne poškodbe za 2 primera, hude telesne poškodbe za 80 primerov, lahke telesne poškodbe za 141 primerov in drugih kaznivih dejanj zoper življenje in telo za 95 primerov.

Tovrstno hudodelništvo je še vedno najbolj številno na območju uprav za notranje zadeve Maribor (527), Celje (429) in Murska Sobota (173), v letu 1982 pa se je povečalo tudi na območju uprav za notranje zadeve Novo mesto (200 dejanj ali 37 odstotkov več kot leto prej) in Krško (142 primerov ali 46,4 % več kot leto prej). V večini primerov so vzrok teh kaznivih dejanj neurejene in skaljene družinske oz. zakonske razmere ter razmere v soseski, kar praviloma vedno spremlja tudi prekomerno uživanje alkohola.

Miličniki in kriminalisti so uspeli odkriti storilce 2026 dejanj zoper življenje in telo. Neraziskanih je ostalo 1,6 % primerov, in sicer 1 umor in poskus umora, detomor, 18 hudih in 12 lahkih telesnih poškodb.

3. Kazniva dejanja zoper pravni promet (XVI. poglavje KZ SRS)

Iz XVI. poglavja KZ SRS je bilo leta 1982 zabeleženih 690 kaznivih dejanj, leto prej pa 651. Ta dejanja so pomenila 1,6 odstotka celotne oziroma 2 odstotka splošne kriminalitete. Med dejanji prevladujejo primeri ponarejanja listin, in sicer 645, le 45 pa je bilo drugih inkriminiranih dejanj iz tega poglavja.

Na območju uprave za notranje zadeve Celje so miličniki in kriminalisti obravnavali 61 pri-

merov teh dejanj, na območju UNZ Ljubljana mesto 150, Maribor 111, Ljubljana okolica 63, Kranj 94, Koper 47, Murska Sobota 11, Novo mesto 20, Nova Gorica 32, Krško 14, Slovenj Gradec 10, Trbovlje 14 in na območju UNZ Postojna 12 primerov.

Organom za notranje zadeve ni uspelo raziskati 11 primerov ponarejanja listin ali 1,7 odstotka kaznivih dejanj zoper pravni promet.

4. Kazniva dejanja zoper splošno varnost ljudi in premoženja (XX. poglavje KZ SRS)

Število kaznivih dejanj zoper splošno varnost ljudi in premoženja se je v letu 1982 povečalo za 18,2 %, kar ponovno opozarja na brezbrizen in malomaren odnos posameznikov do družbenega premoženja in ljudi. Zabeleženih je bilo 681 kaznivih dejanj ali 1,6 % celotne oziroma 2 odstotka splošne kriminalitete v republiki. V preglednici 3 smo prikazali notranjo strukturo

Preglednica 3: Kazniva dejanja zoper splošno varnost ljudi in premoženja

Kazniva dejanja zoper splošno varnost ljudi in premoženja	1981	1982	+ - %
1	2	3	4
— povzročitev splošne nevarnosti	171	222	29,8
— požar iz malomarnosti	172	224	30,2
— onesnaženje okolja	16	23	43,8
— povzročitev nevarnosti na delovišču	78	67	-14,1
— huda KD zoper splošno varnost	82	85	3,7
— druga kazniva dejanja	57	60	5,3
SKUPAJ	576	681	18,2

kaznivih dejanj zoper splošno varnost ljudi in premoženja, med katerimi prevladujejo primeri požarov iz malomarnosti in povzročitve splošne nevarnosti, zaskrbljujoč pa je tudi nadaljnji trend rasti primerov hujšega onesnaženja človekovega bivalnega okolja.

Po posameznih upravah za notranje zadeve je bilo obravnavano naslednje število kaznivih dejanj zoper splošno varnost ljudi in premo-

ženja: Ljubljana mesto 56, Maribor 109, Celje 155, Ljubljana okolica 37, Kranj 52, Koper 36, Murska Sobota 56, Novo mesto 53, Nova Gorica 37, Krško 21, Slovenj Gradec 29, Trbovlje 12 in Postojna 26. Storilec ni bil odkrit v 33 primerih ali 4,8 % dejanj iz XX. poglavja KZ SRS.

5. Kazniva dejanja zoper javni red in mir (XIX. poglavje KZ SRS)

Miličniki so obravnavali v letu 1982 615 kaznivih dejanj zoper javni red in mir, ki so pomenila 1,4 % celotne in 1,8 % splošne kriminalitete. Obravnavanih je bilo 373 primerov nasilniškega obnašanja, 82 dejanj preprečitve uradnega dejanja uradni osebi, 60 napadov na uradno osebo, 29 lažnih izdajanj za uradno osebo, 2 primera sodelovanja v skupini, ki je preprečila uradno dejanje uradni osebi, 12 širjenj lažnih vesti, 7 primerov igranja na srečo in 50 drugih kaznivih dejanj iz XIX. poglavja KZ SRS.

Preglednica 4: Kazniva dejanja zoper javni red in mir leta 1982

Uprava za notranje zadeve	Kazniva dejanja zoper javni red in mir	
	število	+ — %
1	2	3
Ljubljana mesto	80	— 22,3
Maribor	127	23,3
Celje	38	11,8
Ljubljana okolica	75	25,0
Kranj	54	— 8,5
Koper	17	21,4
Murska Sobota	55	— 22,5
Novo mesto	19	26,7
Nova Gorica	32	39,1
Krško	20	66,7
Slovenj Gradec	34	3,0
Trbovlje	44	41,9
Postojna	18	28,6
SR Slovenija	615	7,0

V preglednici 4 je prikazano število kaznivih dejanj zoper javni red in mir po posameznih upravah za notranje zadeve. Podatki opozarjajo na neenotnost meril pri obravnavi te vrste kri-

minalitete med posameznimi območji v republiki.

Odkritih je bilo 610 storilcev kaznivih dejanj zoper javni red in mir ali 99,2 odstotka vseh primerov.

6. Kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost in moralo (XI. poglavje KZ SRS)

Kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost in moralo so v primerjavi z letom 1981 narasla za 37 primerov ali 11,4 %. Naraslo je predvsem število primerov dokončanega posilstva, za 10,4 %, in splošnega nasilja, za 59,1 %. Kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost in moralo pomenijo 0,8 % celotne kriminalitete in 1 odstotek splošne kriminalitete. Obravnavanih je bilo 361 kaznivih dejanj, od tega 106 dokončanih posilstev, 97 poskusov posilstva, 35 primerov spolnega nasilja, 7 kršitev spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja in 116 drugih kaznivih dejanj iz XI. poglavja KZ SRS.

Neraziskanih je ostalo 7,7 % kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost in moralo, in sicer: 4 kazniva dejanja dokončanega posilstva, 15 kaznivih dejanj poskusa posilstva, 6 primerov spolnega nasilja in 3 druga kazniva dejanja iz tega poglavja.

Med oškodovanimi je bilo tudi 85 deklic, 19 dečkov, 64 mladoletnic in 14 mladoletnikov. Otroci so bili najpogostejše žrtve drugih kaznivih dejanj iz XI. poglavja KZ SRS, medtem ko mladoletniki prevladujejo kot žrtve kaznivega dejanja dokončanega posilstva in poskusa posilstva ter spolnega nasilja.

Po območjih uprav za notranje zadeve je bilo obravnavanih naslednje število teh dejanj: Ljubljana mesto 69, Maribor 89, Celje 59, Ljubljana okolica 15, Slovenj Gradec 8, Kranj 28, Koper 20, Murska Sobota 19, Novo mesto 10, Nova Gorica 15, Krško 15, Trbovlje 4 in Postojna 7.

7. Kazniva dejanja zoper svoboščine in pravice človeka in občana (VII. poglavje KZ SRS)

Zabeleženih je bilo 309 kaznivih dejanj zoper svoboščine in pravice človeka in občana, to je 37 dejanj ali 14 odstotkov več kot prejšnje leto.

Po posameznih upravah za notranje zadeve je bilo obravnavanih naslednje število primerov:

Ljubljana mesto 32, Maribor 73, Celje 51, Ljubljana okolica 21, Kranj 11, Koper 14, Murska Sobota 31, Novo mesto 8, Nova Gorica 26, Krško 12, Slovenj Gradec 5, Trbovlje 11 in Postojna 14.

Raziskanost teh dejanj je 94,5 odstotka. Organom za notranje zadeve ni uspelo odkriti storilce pri 17 dejanjih zoper svoboščine in pravice človeka in občana.

8. Kazniva dejanja zoper pravosodje (XVIII. poglavje KZ SRS)

Organi za notranje zadeve so v letu 1982 obravnavali 252 kaznivih dejanj zoper pravosodje ali 101 dejanje več kot leto prej. Število teh dejanj se je povečalo za 66,6 %. V večini primerov (215) so to kazniva dejanja krive ovadbe, v 37 primerih pa so bila obravnavana druga kazniva dejanja iz tega poglavja KZ SRS. Ta dejanja pomenijo 0,6 % celotne in 0,7 % splošne kriminalitete. Vsa kazniva dejanja zoper pravosodje so bila raziskana.

Na območju posamezne uprave za notranje zadeve je bilo zabeleženo naslednje število kaznivih dejanj zoper pravosodje: Ljubljana mesto 29, Maribor 33, Celje 46, Ljubljana okolica 29, Kranj 15, Koper 4, Murska Sobota 26, Novo mesto 20, nova Gorica 6, Krško 16, Slovenj Gradec 6, Trbovlje 15 in Postojna 7.

9. Kazniva dejanja zoper druge družbene vrednote (XXII. poglavje KZ SFRJ)

Pooblašcene uradne osebe so obravnavale 295 kaznivih dejanj zoper druge družbene vrednote ali 11 kaznivih dejanj več kot leta 1981. Dejanja te vrste pomenijo 0,7 % vse kriminalitete v Sloveniji. Zabeleženih je bilo 78 kaznivih dejanj neupravičene proizvodnje in prometa z mamili ali 15,2 % manj kot leto prej, 82 kaznivih dejanj omogočanja uživanja mamil ali 30,2 % več kot v letu 1981 in 135 drugih kaznivih dejanj iz tega poglavja.

Posamezne uprave za notranje zadeve so obravnavale naslednje število dejanj zoper druge družbene vrednote: Ljubljana mesto 54, Maribor 28, Celje 8, Ljubljana okolica 1, Kranj 6, Koper 102, Murska Sobota 1, Nova Gorica 88, Krško 3 in Trbovlje 2. Porast je ugotovljen na območju UNZ Ljubljana mesto (+ 31,7 %), Maribor (+ 64,7 %) in Nova Gorica (+ 72,5 %). Vsa kazniva dejanja iz XXII. poglavja SFRJ so bila raziskana.

V zvezi z mamili je bilo obravnavanih skupno 160 različnih kaznivih dejanj in 232 oseb. V 5 primerih so bile obravnavane tatvine narkotikov in zdravniških receptov, v 3 kazniva dejanja velikih tatvin in ponarejanja zdravniških receptov. Problematika mamil se po ugotovitvah kriminalistov na območju republike stopnjuje. Večina narkomanov potrebe po mamilih nadomešča z nekaterimi farmacevtskimi narkotiki, ki jih dobijo ali z vlomi v zdravstvene ustanove ali s tatvinami oziroma ponaredbami receptov. Kljub temu so organi za notranje zadeve lani zasegli 1132 pivnikov LSD, ki so bili namenjeni ilegalnemu tržišču na območju Slovenije, v tranzitu pa je bilo zaseženih še 5,3 kg heroína, 1 kg marihuane in 300 g hašiša.

10. Kazniva dejanja zoper človekovo zdravje (XIII. poglavje KZ SRS)

V letu 1982 je bilo obravnavanih 17 primerov množičnih zastrupitev s hrano ali vodo, zaradi česar je zdravniško pomoč iskalo 858 občanov in 46 otrok. Zaradi malomarnosti in podcenjevanja zaščitnih zdravstvenih ukrepov so organi za notranje zadeve pristojnemu javnemu tožilstvu poslali 13 ovadb za kazniva dejanja zoper človekovo zdravje ali 1 manj kot leto prej.

Ta dejanja so bila obravnavana na območju UNZ Ljubljana mesto (2), Celje (4), Kranj (1), Koper (1), Murska Sobota (4) in Nova Gorica (1). Vsa dejanja so bila uspešno raziskana.

IV. GOSPODARSKA KRIMINALITETA

Od skupnega števila kaznivih dejanj v SR Sloveniji so organi za notranje zadeve v letu 1982 obravnavali 2958 (2803) kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete ali 5,5 % več kot leto prej. S temi dejanji sta bila družbena skupnost in združeno delo oškodovana za 241 375 033 dinarjev gmotne škode ali za 18 odstotkov več kot leto prej.

V preglednici 5 smo prikazali število kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete po posameznih poglavjih, njihovo notranjo strukturo in statistično primerjavo z letom 1981.

Med kaznivimi dejanji gospodarske kriminalitete so všteta kazniva dejanja zoper samoupravljanje, delovno razmerje in socialno varnost, zoper upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva, zoper uradno dolžnost in jav-

Preglednica 5: Kazniva dejanja gospodarske kriminalitete po poglavjih KZ SFRJ in KZ SRS ter drugih zakonih

Poglavje	Število kaznivih dejanj				Indeks
	1981	%	1982	%	
1	2	3	4	5	6
KZ SFRJ					
— XVIII. pogl.	248	8,8	218	7,3	87,9
— XIX. pogl.	58	2,1	200	6,8	344,6
KZ SRS					
— VIII. pogl.	19	0,6	28	0,9	147,4
— IX. pogl.	95	3,4	111	3,8	116,8
— XIV. pogl.	2286	81,6	2435	82,3	106,5
— XVII. pogl.	78	2,9	64	2,2	82,1
DRUGI ZAKONI	72	2,6	95	3,2	131,9
SKUPAJ	2803	100	2958	100	105,5

na pooblastila iz kazenskega zakona SR Slovenije ter zoper uradno dolžnost uradnih oseb v zveznih organih in zoper gospodarstvo in enotnost jugoslovanskega trga iz kazenskega zakona SFRJ ter dejanja, inkriminirana po posebnih zveznih zakonih (carinski zakon, zakon o knjigovodstvu ipd.).

V notranji sestavi kaznivih dejanj kljub porastu ne ugotavljamo bistvenih premikov. Porast je predvsem zaradi dejanj tako imenovane obrobne gospodarske kriminalitete (nedovoljena trgovina, gozdna tatvina ipd.), ki so v tesni zvezi s trenutnimi gospodarskimi gibanji in stanji na domačem trgu, vendar ne pomenijo večje družbene nevarnosti za stabilnost jugoslovanskega tržišča in trdnost gospodarskih odnosov. Na dejanja obrobne gospodarske kriminalitete odpade kar 32,7% vseh kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, med njimi pa beležimo največji porast prav pri kaznivih dejanjih nedovoljene trgovine (od 182 dejanj v letu 1981 na 320 v letu 1982) in gozdne tatvine (od 268 na 382). Od skupnega števila kaznivih dejanj so organi za notranje zadeve lani obravnavali 1990 dejanj, ki jih štejemo med pravo gospodarsko kriminaliteto, ali 2,8% manj kot leto prej.

V letu 1982 se je povečalo število kaznivih dejanj nedovoljene trgovine (za 75 odstotkov, od tega je bilo obravnavanih 40 primerov, ko je osumljenec organiziral mrežo prekupčevalcev

ali posrednikov ter si na ta način pridobil večjo premoženjsko korist), gozdne tatvine (+ 42%), neupravičene uporabe (od 174 na 220), nevestnega gospodarjenja (od 100 na 132), neupravičenega zastopanja v zunanjetrgovinskem poslovanju (od 5 na 9), ponarejanja denarja (od 7 na 22), vrednotnic (od 2 na 4) ter uradnih listin (od 1 na 2), zlorabe uradnega položaja (od 3 na 6), poneverbe v službi (od 0 na 4), povzročitev stečaja (od 0 na 3), nevestnega ravnanja z zupanim družbenim premoženjem (od 50 na 69), zlorabe pooblastil (od 16 na 23), dajanja prednosti kupcem (od 3 na 11), neupravičenega sprejemanja daril (od 30 na 32), nedovoljenega razpolaganja s stanovanji (od 33 na 40), dajanje podkupnine (od 21 na 27), medtem ko se je število kaznivih dejanj po carinskem zakonu povečalo od 71 da 95 primerov. Zmanjšalo pa se je število kaznivih dejanj poneverbe (od 447 na 411), ponaredbe poslovnih listin (od 291 na 266), zloraba položaja odgovorne osebe (od 250 na 193), osebnega primera goljufije (od 122 na 66), razpisništva na škodo družbenega premoženja (od 94 na 81) itd.

Zbrani podatki o številu gospodarskih kaznivih dejanj po panogah dejavnosti kažejo naslednje značilnosti: v notranji trgovini je bilo lani obravnavanih 15,8% kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, 10,4% v industriji in rudarstvu, 7% v finančno-tehničnih storitvah, 5,2% v gozdarstvu, 5,3% v gostinstvu, v 7,1% primerov pa so bila s temi dejanji oškodovane družbenopolitične organizacije ali skupnosti. V **notranji trgovini** ugotavljajo delavci organov za notranje zadeve predvsem kazniva dejanja iz XIV. poglavja KZ SRS (nevestno gospodarjenje, poneverba, zloraba položaja odgovorne osebe in ponarejanje ali uničevanje poslovnih listin), v **industriji in rudarstvu** kazniva dejanja neupravičene uporabe, ponaredbe, nevestnega gospodarjenja in zlorabe položaja odgovorne osebe. **Družbenopolitične organizacije in skupnosti** so bile oškodovane s kaznivimi dejanji utaje davščin, ponarejanja ali uničenja poslovnih listin, neupravičene uporabe in zlorabe položaja, pri **finančno-tehničnih storitvah** prevladujejo kazniva dejanja izdaje nekritega čeka, zlorabe položaja in poneverbe, v **gostinstvu in turizmu** pa poneverbe, ponarejanja poslovnih listin in nevestnega gospodarjenja, medtem ko je bilo na škodo **gozdarstva** storjenih največ kaznivih dejanj gozdne tatvine.

Na področju zunanjetrgovinskega poslovanja je bilo lani obravnavanih 23 kaznivih dejanj (10 v letu 1981), od tega 9 primerov neupravičenega posredovanja ali zastopanja v zunanjetrgovinskem poslovanju, 3 primeri kaznivih dejanj nevestnega gospodarjenja in sklenitve škodljive pogodbe ter posamični primeri zlorabe položaja ali pravic odgovorne osebe, goljufije, izdaje poslovne skrivnosti, nedovoljene trgovine, poskusa kontrarevolucionarnega ogrožanja družbene ureditve, neupravičenega sprejemanja daril, zlorabe pooblastil ter ponareditve ali uničenja poslovnih listin.

Zaradi suma storitve kaznivega dejanja gospodarske kriminalitete je bilo lani javnim tožilstvom ovadenih 3419 oseb ali 8,1 % več kot leto prej. V notranji strukturi osumljenih je 9 odstotkov direktorjev v organizacijah združenega dela, 5,7 % prodajalcev, 4,9 % trgovskih poslovodij, 4,8 % gostinskih delavcev itd. **Direktorji** (generalni, komercialni, finančni in drugi) se pojavljajo predvsem kot storilci kaznivih dejanj zoper samoupravljanje (23), nevestnega gospodarjenja (33), zlorabe položaja odgovorne osebe (66), grabeža (27) in ponareditve poslovnih listin (41); **računovodje, blagajniki in knjigovodje** kot storilci kaznivega dejanja poneverbe (52), grabeža (15) in ponareditev poslovnih listin (35); **trgovski poslovodje in poslovodje v gostinstvu** kot storilci nevestnega gospodarjenja (31), poneverbe (31), grabeža (17) in kaznivega dejanja ponareditve poslovnih listin (51); **prodajalci in delavci v gostinstvu** pa kot storilci kaznivega dejanja poneverbe (139) in ponareditve poslovnih listin (63).

16,8 % osumljenih so organi za notranje zadeve že obravnavali zaradi istih ali podobnih kaznivih dejanj. Med povratniki prevladujejo predvsem storilci kaznivega dejanja gozdne tatvine (128), poneverbe (80), zlorabe položaja (40), neupravičene uporabe (37), davščine (32), grabeža (32) izdaje nekritega čeka (32), nevestnega ravnanja z zaupanim družbenim premoženjem (20), nevestnega gospodarjenja (22), nedovoljene trgovine (23), krišitev pravic iz delovnega razmerja (14) in kršitev carinskega zakona (14).

Organi za notranje zadeve so lani sami odkrili 49,9 % kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, oškodovane organizacije združenega dela so jih odkrile 28 odstotkov, oškodovane osebe 9,7 % neškodovane organizacije združenega dela 3,6 %, neškodovane osebe 3,2 %, devizna in tržna inšpekcija 2,7 %, drugi dejavniki

2,5 % in Služba družbenega knjigovodstva 0,4 %. Oškodovane organizacije združenega dela so prijavljale kazniva dejanja izdaje nekritega čeka (126), poneverbe (189), grabeža (30), neupravičene uporabe (57) in gozdne tatvine (133), oškodovane osebe kazniva dejanja gozdne tatvine (209), neškodovane osebe kazniva dejtnja poneverbe (12), gozdne tatvine (19) in uničevanja gozdov (17), neškodovane organizacije združenega dela kazniva dejanja nedovoljene trgovine, inšpekcijske službe kazniva dejanja nedovoljene trgovine, medtem ko je Služba družbenega knjigovodstva z lastno dejavnostjo odkrila 3 kazniva dejanja nevestnega gospodarjenja, po 2 kaznivi dejanji grabeža in ponarejanja poslovnih listin ter po eno kaznivo dejanje neupravičene uporabe, posebnega primera goljufije, zlorabe pooblastil itd.

Na območju posameznih uprav za notranje zadeve je bilo obravnavano naslednje število kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete: Celje 296, Nova Gorica 166, Koper 281, Kranj 300, Ljubljana mesto 417, Maribor 513, Murska Sobota 173, Novo mesto 160, Krško 74, Ljubljana okolica 207, Postojna 102, Slovenj Gradec 99 in Trbovlje 70.

V nadaljevanju bomo prikazali značilnosti posameznih poglavij iz KZ SRS in SFRJ, katerih dejanja štejemo med gospodarsko kriminaliteto.

1. Kazniva dejanja zoper upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva (XIV. poglavje KZ SRS)

Delavci v organih za notranje zadeve so v letu 1982 obravnavali 2435 kaznivih dejanj iz XIV. poglavja KZ SRS ali 6,5 % več kot leto prej. Ta dejanja pomenijo 5,6 % vse kriminalitete v Sloveniji. Med njimi je bilo zabeleženih 132 primerov nevestnega gospodarjenja, 3 primeri povzročitve stečaja, 69 primerov nevestnega ravnanja z zaupanim družbenim premoženjem, 4 sklenitve škodljive pogodbe, 1 izdaja poslovne tajnosti, 33 zlorab pooblastil, 193 zlorab položaja ali pravic odgovorne osebe, 66 dejanj posebnega primera goljufije, 11 primerov dajanja prednosti kupcem, 1 preslepitev kupcev, 4 kršitve predpisov o cenah, 2 krivomerjenji, 5 primerov razsipniškega obnašanja na škodo družbenega premoženja, 411 poneverb, 81 grabežev, 226 primerov neupravičene uporabe, 32 primerov neupravičenega sprejemanja daril, 25

primerov neupravičenega dajanja daril, 266 ponaredb ali uničenj poslovnih listin, 280 primerov nedovoljene trgovine, od tega 40 primerov nedovoljene trgovine v zvezi s 4. odstavkom istega člena, 40 primerov nedovoljenega razpolaganja s stanovanji, 66 utaj davščin ali drugih družbenih dajatev, 3 primere ponaredbe ali uporabe ponarejenih vrednotic oz. vrednostnih papirjev, 6 dejanj uničevanja gozdov, 382 gozdnih tatvin, 47 primerov nezakonitega lova in 6 drugih kaznivih dejanj iz XIV. poglavja KZ SRS.

Organom za notranje zadeve je uspelo raziskati 2335 kaznivih dejanj iz tega poglavja ali 95,9 odstotka.

Posamezne uprave za notranje zadeve so zabeležile naslednje število dejanj iz XIV. poglavja KZ SRS: Ljubljana mesto 323, Maribor 413, Celje 314, Ljubljana okolica 188, Kranj 240, Koper 253, Murska Sobota 142, Novo mesto 143, Nova Gorica 90, Krško 66, Slovenj Gradec 91, Trbovlje 46 in Postojna 85.

2. Kazniva dejanja zoper uradno dolžnost in javna pooblastila (XVII. poglavje KZ SRS)

Pooblaščene uradne osebe v organih za notranje zadeve so obravnavale 64 kaznivih dejanj zoper uradno dolžnost in javna pooblastila ali 17,9 % manj kot leta 1981. Med temi dejanji je bilo 15 zlorab uradnega položaja, 4 dejanja nevestnega dela v službi, 4 ponareditve uradnih listin, 1 primer jemanja podkupnine, 27 primerov dajanja podkupnine, 7 dejanj grdega ravnanja z zlorabo uradnega položaja ter 6 drugih kaznivih dejanj zoper uradno dolžnost in javna pooblastila. Neraziskano je ostalo 1 kaznivo dejanje ponarejanja ali uničenja uradne listine.

Uprave za notranje zadeve so obravnavale naslednje število teh dejanj: Ljubljana mesto 3, Maribor 13, Celje 4, Ljubljana okolica 2, Kranj 7, Koper 3, Murska Sobota 5, Novo mesto 2, Nova Gorica 5, Krško 6, Slovenj Gradec 3, Trbovlje 10 in Postojna 1.

3. Kazniva dejanja zoper samoupravljanje (VIII. poglavje KZ SRS)

V Sloveniji je bilo zabeleženih 28 kaznivih dejanj zoper samoupravljanje ali 9 več kot leto prej. Med njimi prevladujejo zlorabe samoupravljanja (13), slede kršitve samoupravljanja (7) in kršitve pravic do samoupravljanja (3)

ter 5 drugih kaznivih dejanj iz VIII. poglavja KZ SRS. Vsa dejanja so bila z znanim osumljencem.

Posamezne uprave pa so zabeležile naslednje število kaznivih dejanj zoper samoupravljanje: Ljubljana mesto 7, Maribor 7, Celje 5, Ljubljana okolica 3, Kranj 3, Koper 1 in Nova Gorica 2.

4. Kazniva dejanja zoper delovno razmerje in socialno varnost (IX. poglavje KZ SRS)

Kljub naporom družbene skupnosti za odpravo pomanjkljivosti in nepravilnosti v zaposlovanju, zlasti delavcev iz drugih republik in naših delavcev v tujini, so organi za notranje zadeve odkrili 103 kazniva dejanja zoper delovno razmerje in socialno varnost ali 10 primerov več kot leta 1981. Nosilci teh nepravilnosti in zlorab so praviloma zasebni obrtniki gradbene stroke iz drugih republik.

Na območju posamezne uprave za notranje zadeve je bilo obravnavanih naslednje število teh dejanj: Ljubljana mesto 23, Maribor 16, Celje 19, Ljubljana okolica 9, Kranj 1, Koper 4, Novo mesto 5, Nova Gorica 10, Krško 2, Slovenj Gradec 2 in Trbovlje 11.

5. Kazniva dejanja zoper gospodarstvo in enotnost jugoslovanskega trga (XVIII. poglavje KZ SFRJ)

V Sloveniji je bilo obravnavanih 218 kaznivih dejanj zoper gospodarstvo in enotnost jugoslovanskega trga ali 12,1 % manj kot leto prej. Zabeleženih je bilo 9 primerov neupravičenega posredovanja ali zastopanja v zunanjetrgovinskem poslovanju, 36 dejanj kupčevanja z zlatim denarjem ali tujo valuto, 22 primerov ponarejanja denarja, 4 dejanja ponarejanja vrednotnic in 147 primerov izdaje nekritega čeka ter podobno. Organi za notranje zadeve so raziskali 210 dejanj ali 96,4 %. Neuspešni so bili le v 7 primerih ponarejanja denarja in 1 primeru ponarejanja vrednotnic.

Delavci organov za notranje zadeve so na območju posameznih uprav obravnavali naslednje število kaznivih dejanj zoper gospodarstvo in enotnost jugoslovanskega trga. Ljubljana mesto 47, Maribor 29, Celje 40, Ljubljana okolica 5, Kranj 28, Koper 15, Murska Sobota 6, Novo mesto 9, Nova Gorica 17, Krško 2, Slovenj Gradec 2, Trbovlje 2 in Postojna 6.

6. Kazniva dejanja uradnih oseb v zveznih organih zoper uradno dolžnost (XIX. poglavje KZ SFRJ)

Leta 1982 je bilo odkritih 14 kaznivih dejanj iz XIX. poglavja KZ SFRJ ali 7 več kot leto prej. Obravnavane so bile osebe, zaposlene v zveznih upravnih organih v Sloveniji. Odkritih je bilo 6 zlorab položaja, 4 poneverbe na delovnem mestu, 1 primer jemanja podkupnine, 2 ponareditvi uradne listine ipd. Vsa dejanja so bila raziskana, obravnavana pa so bila na območju treh uprav za notranje zadeve, in sicer UNZ Maribor (4), Koper (8) in Nova Gorica (2).

V. POLITIČNA KRIMINALITETA

Lani so organi za notranje zadeve obravnavali 64 kaznivih dejanj s političnim obeležjem ali 16,9% manj kot leta 1981. Od tega je bilo raziskanih 57 dejanj ali 89,1% (71 ali 92,2%), ne-

Preglednica 6: Vrste kaznivih dejanj s političnim obeležjem in njihova notranja struktura

Kazniva dejanja	1981		1982	
	število	%	število	%
1	2	3	4	5
— žalitev SFRJ	14	31,2	26	40,6
— širjenje lažnih vesti	9	11,7	11	17,2
— žalitev tuje države	1	1,3	—	—
— zbujanje narodnostne ali verske nestrpnosti	19	14,7	8	12,5
— sramotitev narodov Jugoslavije	1	1,3	—	—
— sovražna propaganda	11	14,3	14	21,9
— sramotitev SRS ali drugih SR oz. SAP	6	7,8	3	4,7
— vojno hudodelstvo zoper civil. prebiv.	2	2,6	—	—
— vojno hudodelstvo zoper vojne ujetnike	2	2,6	—	—
— vojno hudodelstvo zoper ranjence	1	1,3	—	—
— združevanje za sovražno propagando	1	1,3	2	3,1
SKUPAJ	77	100	64	100

raziskanih pa je ostalo 7 ali 10,9% (6 ali 7,8%) kaznivih dejanj.

V preglednici 6 navajamo primerjalne podatke po vrstah kaznivih dejanj s političnim obeležjem in njihovo notranjo strukturo.

V notranji strukturi kaznivih dejanj s političnim obeležjem prevladujejo dejanja žalitve SFRJ, njenih predstavnikov in organov, slede kazniva dejanja sovražne propagande, širjenja lažnih vesti, zbujanja narodnostnega, rasnega ali verskega sovraštva oziroma razdora itd. Posamezniki so v večini primerov žalili družbenopolitično ureditev in njene predstavnike, bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov ter pridobitve NOB. Le v 2 primerih pa je bil podan sum kaznivega dejanja v zvezi s 136. členom KZ SFRJ.

Med ovadenimi so organi za notranje zadeve 9 ali 13,4% oseb že obravnavali zaradi istih ali podobnih kaznivih dejanj, medtem ko je 46,3% osumljencev dejanje storilo v vinjenem stanju. Občani, državni in drugi organi ter nosilci dejavnosti družbene samozaščite v najširšem smislu so lani odkrili in naznanili 60,9% (44,2%) storjenih kaznivih dejanj s političnim obeležjem, kar je za 14,7% več kot leto prej, medtem ko so organi za notranje zadeve ob lastnem delu odkrili 39,1% kaznivih dejanj.

VI. ODKRIVANJE IN RAZISKOVANJE KAZNIVIH DEJANJ

Pomemben vidik razčlenitve kriminalitete, ugotavljanja dosežene stopnje varnostne kulture in samozaščitne ozaveščenosti delovnih ljudi in občanov, pa tudi vloženih naporov, usmerjenosti in dejavnosti organov za notranje zadeve pri preprečevanju inkriminiranih dejanj nam kažejo podatki o nosilcih in uspešnosti odkrivanja kaznivih dejanj in njihovih storilcev.

1. Odkrivanje kaznivih dejanj

Od 43 578 kaznivih dejanj, ki so jih zabeležili organi za notranje zadeve v Sloveniji leta 1982, so jih oškodovani občani naznanili 23 222 ali 53,3%, leto prej pa 16 086 ali 49,7%; to pomeni, da je število naznanitev občanov naraslo za 3,6%.

Oškodovane organizacije združenega dela so odkrile 8551 dejanj ali 19,6%, leta 1981 pa 6827 ali 21,1%.

Delavci organov za notranje zadeve so s svojo dejavnostjo odkrili 7987 kaznivih dejanj ali 18,3%, to je 24,7% več kot leto prej (6405).

Neoškodovani občani ali organizacije združenega dela in drugi dejavniki so organom za notranje zadeve naznanili 3419 kaznivih dejanj ali 7,8%, leto prej pa 2744 ali 8,4%.

Delavci inšpekcijskih služb so odkrili ob svojem delu ter organom za notranje zadeve naznanili 144 kaznivih dejanj ali 0,3%, prejšnje leto pa 57 kaznivih dejanj ali 0,2%.

Prek anonimnih ovadb, samoovadb ali na drug način so organi za notranje zadeve izvedeli za 255 kaznivih dejanj, leta 1981 pa za 256.

Upoštevati je potrebno, da so deleži navedenih dejavnikov odkrivanja ali nosilcev samozaščitnih dejavnosti različni po posameznih poglavjih kazenskih zakonov. Iz statističnih podatkov, ki so jih zbrali organi za notranje zadeve, lahko razberemo, da so oškodovani občani doslednejši pri prijavljanju kaznivih dejanj zoper življenje in telo (57,3%), zoper spolno nedotakljivost in moralo (60,9%), zoper zasebno premoženje (57,8%), manj pa pri kaznivih dejanjih zoper javni red in mir (34,8%) ali splošno varnost ljudi in premoženja (12,3%).

Neoškodovani občani in organizacije pogosteje od drugih dejavnikov prijavljajo kazniva dejanja zoper temelje socialistične samoupravne ureditve in varnosti SFRJ (44 odstotkov) ter zoper življenje in telo (24 odstotkov), manj pa kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje (5,7%), javni red in mir (18,2%) in varnost javnega prometa (20,6%).

Zanimiv je podatek, da organi za notranje zadeve z lastno dejavnostjo odkrijejo kar 50,3% kaznivih dejanj zoper upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva, oškodovane organizacije združenega dela pa le 27,2%. Navedli smo le nekaj značilnih primerov v ilustracijo, da so razna kazniva dejanja v naši družbeni skupnosti različno »privlačna« glede na odkrivanje in naznanjanje.

2. Raziskovanje kaznivih dejanj

Od skupnega števila 43 578 kaznivih dejanj, kolikor so jih obravnavali miličniki in kriminalisti v letu 1982, so bili storilci 13 828 kaznivih dejanj znani, ko se je zvedelo za kaznivo dejanje. To pomeni, da je bilo 31,7% kriminalitete »raziskane« že takoj ob odkritju, vendar pri tem

niso upoštevana ostala opravila delavcev organov za notranje zadeve v kazenskem postopku, ki so jih ti opravljali v skladu s pooblastili oz. navodili preiskovalnega sodnika.

Poleg teh opravil so miličniki in kriminalisti vso raziskovalno pozornost usmerili v 29 750 kaznivih dejanj (68,3%), pri katerih ob zaznavi osumljeni ni bil znan. V preglednici 7 je prikazana stopnja neraziskanosti glede na skupno število in na število kaznivih dejanj z neznanim osumljencem po posameznih skupinah inkriminiranih dejanj.

Preglednica 7: Stopnja neraziskanosti kaznivih dejanj leta 1982 na skupno število in na število kaznivih dejanj z neznanim osumljencem po KZ SRS in SFRJ

Kazniva dejanja zoper	Število	Število KD z neznanim storilcem	Delež neraz. od skupnega štev. v %	Delež neraz. od KD z nez. osumlj. v %
1	2	3	4	5
— temel. soc. sam. družb. ured. in varn. SFRJ	25	14	20,0	35,7
— ugled SFRJ, tuje države in medn. org.	26	9	8,0	22,2
— gospodarstvo in enotn. jug. trga	218	16	3,6	50,0
— uradnih oseb v zvez. organ.	14	4	—	—
— oborož. sile	3	2	—	—
— druge družb. vrednote	295	19	—	—
SKUPAJ KZ SFRJ	580	64	2,6	23,4
— življenje in telo pravice čl.	2 059	308	1,6	10,7
— samoupravljanje	309	92	5,5	18,5
— delov. razmer. in soc. varnosti	28	6	—	—
— zakonsko zvezo, druž. in mlad.	103	38	—	—
— spolno nedotak. in moralo	155	5	—	—
— čast in dobro ime	361	147	7,7	19,0
	71	5	2,8	40,0

1	2	3	4	5
— človekovo zdravje	13	8	—	—
— upravlj. družb.				
sredst. in narav.				
bogastev	2 435	742	4,1	13,5
— družb. in zas.				
premoženje	34 907	27 431	50,0	63,7
— pravni promet	690	242	1,5	4,5
— urad. dolž. in jav.				
pooblastila	64	18	1,5	5,6
— pravosodje	252	175	—	—
— javni red in mir	615	116	0,8	4,3
— splošno varn. ljudi				
in prem.	681	274	4,8	12,0
— varnost jav. prometa	136	54	5,8	14,8
SKUPAJ KZ SRS	42 879	29 661	41,3	59,7
SKUPAJ KD po				
KZ SRS in SAP	19	7	—	—
DRUGI ZAKONI	100	24	—	—
SKUPAJ	43 578	29 750	40,6	59,6

Od 29 750 kaznivih dejanj je organom za notranje zadeve in nosilec samozaščitnih dejavnosti uspelo odkriti, kdo so storilci 12 027 kaznivih dejanj, za 17 733 dejanj pa niso uspeli ugotoviti osumljenega. Uspeli so raziskati 40,4 % kaznivih dejanj, katerih storilci niso bili znani ob samem odkritju, kar pomeni 27,6 % vse kriminalitete v Sloveniji. V letu 1981 sta ta odstotka znašala 45,3 oziroma 28,1. To pomeni po statističnih podatkih, da je bila raziskanost v letu 1982 nekoliko slabša kot leto prej, vendar pri tem ni upoštevana ista kadrovska zasedba ter 34,6-odstotni porast kriminalitete. Pooblaščenec uradne osebe v organih za notranje zadeve so odkrile 32,6 % več kaznivih dejanj kot leta 1981. Skupno je bilo raziskano 59,3 % celotne kriminalitete.

Če upoštevamo vsa kazniva dejanja ne glede na to, kdaj je bil storilec odkrit, ali takoj ali kasneje, je odstotek neraziskanosti po posameznih upravah za notranje zadeve v Sloveniji naslednji: Celje 42,0 %, Nova Gorica 29,8 %, Koper 38,8 %, Kranj 43,1 %, Ljubljana mesto 66,2 %, Maribor 42,9 %, Murska Sobota 31,9 %, Novo mesto 33,5 %, Krško 33,1 %, Ljubljana okolica 38,4 %, Postojna 32,5 %, Slovenj Gradec 30,9 % in Trbovlje 26,5 %.

Ti pokazatelji in statistični odkloni so le relativno merilo uspešnosti dela, stopnje preprečevalnega nadzora, ker pri tem ne smemo zanemariti še drugih okoliščin, ki šele odkrivajo realnost razmer, stopnjo temnega polja, kadrovske manjke, organizacijo vodenja, stopnjo samozaščitne ozaveščenosti, dinamiko razvoja infrastrukture ipd. Šele takšna zastavitev in ovrednotenje bi nam zagotovila ustreznejše premise za logično sklepanje, vendar pa to ni namen našega pregleda, čeprav tudi teh dimenzij pri načrtovanju dejavnosti, uveljavljanju samozaščitne in policijske logistike, dejavnosti v družbenem nadzorstvu in drugih dejavnosti ne moremo zanemariti pri strokovnejšem soočanju z družbeno odklonskostjo.

VII. PODATKI O OSUMLJENICIH

Leta 1982 so delavci organov za notranje zadeve naznanili pristojnim javnim tožilstvom 32 877 oseb, ki so bile osumljene, da so storile kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti. Osumljencev je bilo 5856 več kot leto prej ali 21,7 odstotka. Med osumljenci je bilo 15 961 oseb obravnavanih enkrat, 2411 dvakrat, 727 trikrat, 367 štirikrat, 222 petkrat, 142 šestkrat, 106 sedemkrat, 82 osemkrat in 323 devetkrat ali več. Tako je bilo zapisanih 20 341 različnih storilcev.

1. Splošni podatki

Posamezne uprave za notranje zadeve so obravnavale naslednje število osumljencev: Ljubljana mesto 7209, Maribor 5935, Celje 4753, Ljubljana okolica 2508, Kranj 2107, Koper 1854, Murska Sobota 1503, Novo mesto 1656, Nova Gorica 1671, Krško 1114, Slovenj Gradec 826, Trbovlje 759 in Postojna 702. Obravnavanih je bilo 29 021 moških in 3856 žensk. 6350 je bilo mlajših od 18 let (19,3 %), v starosti med 18 in 25 let je bilo 5944 osumljencev (18,0 %), 20 583 pa je bilo starih nad 21 let (62,1 %). V primerjavi z letom prej so v letu 1982 narasli deleži osumljencev v povprečju za 21 %.

Med osumljenci je bilo 14 045 delavcev (42,7 %), 2010 uslužbencev (6,1 %), 613 kmetov (1,9 %), 1005 obrtnikov (3,1 %), 4059 učencev in študentov (12,3 %), 343 gospodinje (1,0 %), 2991 drugih oseb (9,1 %), 7811 oseb (23,8 %) pa je bilo v času storitve kaznivega dejanja brez zaposlitve.

ve. V primerjavi s predhodnim letom se je povečalo število osumljencev pri vseh kategorijah glede na njihov položaj v poklicu.

Med 20 341 različnimi osumljenci je bilo 3298 (16,2 %) že kaznovanih, in to 2014 oseb enkrat,

Preglednica 8: Število povratnikov po posameznih poglavjih kazenskih zakonov leta 1982

Kazniva dejanja zoper	Število osumljencev	Število predkaznovanih	
		skupaj	za isto kaznivo dej.
1	2	3	4
— temel. soc. sam. druž. ured. in varn. SFRJ	23	3	—
— ugled SFRJ, tuje drž. in medn. organ.	19	4	1
— gospod. in enotn. jug. trga	190	31	2
— uradn. oseb v zvez. org.	13	—	—
— druge družb. vrednote	515	42	20
SKUPAJ KZ SFRJ	760	80	23
— življenje in telo	2 031	484	112
— svobošč. in pravice čl.	243	50	1
— samoupravlj.	28	2	—
— del. razm. in soc. varnost	51	11	1
— zakons. zvezo, druž. in mlad.	147	39	12
— spolno nedot. in moralo	245	50	5
— čast in dobro ime	61	13	2
— človek. zdrav.	15	1	—
— uprav. družb. sred. in nar. bogastva	2 140	384	24
— družb. in zas. premoženje	12 287	1759	469
— pravn. promet	434	57	8

1	2	3	4
— urad. dolžn. in jav. poob.	56	10	1
— pravosodje	231	56	—
— javni red in mir	505	129	22
— splošno varn. ljudi in prem.	788	135	4
— varnost jav. prometa	194	24	9
SKUPAJ KZ SRS	19 456	3204	670
SKUPAJ KD po KZ SRS in SAP	24	—	—
DRUGI ZAKONI	101	14	—
SKUPAJ	20 341	3298	693

859 dvakrat in 425 večkrat. 693 oseb je bilo predkaznovanih za enako kaznivo dejanje, od tega 588 enkrat, 99 dvakrat in 6 večkrat. Povratniki so v 259 primerih storili kaznivo dejanje lahke telesne poškodbe, v 888 primerih kaznivo dejanje tatvine, 246 primerih kaznivo dejanje poškodovanja tuje stvari, 202 primerih veliko tatvino in podobno.

Podatke o osumljencih-povratnikih po posameznih poglavjih KZ v letu 1982 kaže **preglednica 8**.

Po posameznih upravah za notranje zadeve je bilo obravnavanih naslednje število osumljencev-povratnikov: Celje 512, Nova Gorica 147, Koper 99, Kranj 195, Ljubljana mesto 411, Maribor 762, Murska Sobota 272, Novo mesto 258, Krško 140, Ljubljana okolica 241, Postojna 82, Slovenj Gradec 106 in Trbovlje 73.

2. Kriminaliteta mladoletnikov

Tudi v letu 1982 ugotavljajo organi za notranje zadeve nadaljnji trend rasti kaznivih dejanj, ki so jih posamično ali v združbi storili mladoletniki. Mladoletne osebe se v večini primerov pojavljajo kot storilci kaznivih dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje, zlasti kaznivih dejanj tatvine in velike tatvine (3536 kaznivih dejanj v letu 1982 ali 75,8 % vse mladoletniške kriminalitete). Izostajanje z doma, drobne tatvine, nastopaštvo, nagajanje, razbijaštvo in agre-

sivno obnašanje ob prekomernem uživanju alkohola terja od dejavnikov družbenega nadzorstva, staršev, vzgojno-izobraževalnih ustanov in drugih družbenih dejavnikov dodatne napore pri odpravljanju negativnih posledic in zagotovitvi zdravega ter ustvarjalnega vsakdanjega življenja mladih.

Vzroki mladostnega nemira in prestopništva so ob splošnih družbeno-gospodarskih vplivih, nasprotujočih vzgojnih dejavnikih v družini in šoli, predvsem v neustrezni družbeni skrbi za organizirano izrabo prostega časa mladih, ki pogosto podlegajo vsakdanjemu surovemu ritmu ulice in soseske, potrošništvu in komercialni ponudbi.

V preglednici 9 navajamo podatke o številu kaznivih dejanj mladoletnikov ter njihovem deležu po posameznih poglavjih KZ SRS in SFRJ.

Preglednica 9: Kazniva dejanja mladoletnikov leta 1982

Kazniva dejanja zoper	Število		
	vsa	mladoletnikov	% KD mladoletnikov
1	2	3	4
— temel. soc. sam. druž. uređ. in varn. SFRJ	25	4	16,0
— ugled SFRJ, tuje drž. in medn. organ.	25	2	8,0
— gospod. in enot. jug. trga	218	1	0,5
— druge družb. vrednote	295	56	18,9
SKUPAJ KZ SFRJ	580	63	10,9
— življenje in telo	2 059	94	4,6
— svoboščine in pravice čl.	309	50	16,2
— samoupravlj.	28	2	7,1
— spoln. nedot. in moralo	361	57	15,8
— čast in dobro ime	71	1	1,4
— uprav. družb. sred. in nar. b.	1 435	44	1,8

1	2	3	4
— družb. in zas. premoženje	34 907	5859	16,8
— pravni promet	690	43	6,2
— urad. dolž. in javn. poob.	64	1	1,6
— pravosodje	252	10	3,9
— javni red in mir	615	63	10,2
— sploš. varn. ljudi in prem.	681	20	2,9
— varn. jav. prom.	136	38	27,9
— SKUPAJ KZ SRS	42 859	6282	14,7
SKUPAJ KD po KZ SRS in SAP	19	2	10,5
DRUGI ZAKONI	95	3	3,2
SKUPAJ	43 578	6350	14,6

Lani so organi za notranje zadeve v SR Sloveniji obravnavali 6350 mladoletnikov, ki so bili osumljeni storitve 4665 kaznivih dejanj ali 18 odstotkov več kot leto prej oziroma 10,7% vseh kaznivih dejanj v republiki. Od skupnega števila osumljenih je bilo 38,5% starejših mladoletnikov.

Mladoletniki so storili 2355 (50,5%) kaznivih dejanj tatvine, 1181 (25,3%) kaznivih dejanj velike tatvine, 243 kaznivih dejanj odvzema motornega vozila, 64 goljufij, 339 (7,3%) poškodovanj tuje stvari itd. Med posameznimi kaznivimi dejanji so narasla kazniva dejanja neupravičene proizvodnje in prometa z mamili (od 5 na 6), omogočanja uživanja mamil (od 10 na 14), detomora (od 0 na 1), hude telesne poškodbe (od 15 na 24), posilstva (od 12 na 13), gozdne tatvine (od 5 na 21), tatvine (+ 20%), velike tatvine (+ 19%), goljufije (od 51 na 64), izsiljevanja (od 2 na 11), poškodovanja tuje stvari (+ 71%), požiga (od 4 na 11), krive ovadbe (od 2 na 6), napada na uradno osebo (od 0 na 3), povzročitve splošne nevarnosti (od 5 na 6) in ogrožanja varnosti prometa z nevarnim dejanjem (od 6 na 16). Obravnavanih pa je bilo tudi 6 (0) kaznivih dejanj s političnim obeležjem.

Od 6350 osumljenih mladoletnikov je bilo 1061 mladoletnikov v času storitve kaznivega

dejanja brez stalne zaposlitve, 931 je bilo stalno zaposlenih, 506 jih je bilo v vzgojno-varstvenem zavodu ali v drugih ustanovah, 65 jih je bilo zaposlenih v zasebnem sektorju, 50 začasno, priložnostno ali sezonsko zaposlenih, medtem ko za 3734 mladoletnikov status ni bil ugotovljen. Od skupnega števila obravnavanih so imeli v družinskem okolju 1603 mladoletniki zanemarjeno, 539 permisivno, 435 neenotno in 95 agresivno vzgojo, medtem ko za ostale vzgojni vplivi družinskega okolja niso bili ugotovljeni. Glede na družinske razmere je v času storitve kaznivega dejanja 2383 mladoletnikov živelo v popolni družini, 350 v družini, kjer sta bila starša ločena, 240 mladoletnikom je umrl oče, 99 v dopolnjeni družinski skupnosti (očim), v 52 primerih pa sta bila starša razvezana, vendar sta živela skupaj itd. Mladoletnik je ob storitvi kaznivega dejanja živel s starši v 2116 primerih, v 484 primerih samo z materjo, 229 v vzgojnem zavodu, 139 v internatu itd.

Mladoletniki so posamično storili 2524 kaznivih dejanj, v mladoletniški združbi 889 kaznivih dejanj, v združbi s polnoletno osebo 897, v združbi z otroki 299 kaznivih dejanj, v mešani družbi mladoletnikov, polnoletnih oseb in otrok pa 31 kaznivih dejanj. Združbe mladoletnikov storijo največ kaznivih dejanj navadne tatvine, vlomne tatvine, vloma v avto in poškodovanja tuje stvari, odvzema motornega vozila in nasilniškega obnašanja, združbe mladoletnikov in otrok pa kazniva dejanja vloma skozi okno in vrata, tatvine do 500 dinarjev, navadne tatvine in poškodovanja tuje stvari.

VIII. NAMESTO SKLEPA

Spremljanje, prikazovanje in strokovno vrednotenje statističnih podatkov o kriminaliteti je temeljna naloga ne le dejavnikov formalnega družbenega nadzorstva, ampak tudi ostalih družbenih dejavnikov ob načrtovanju enotnega pre-

ventivnega delovanja pri preprečevanju odklon-skih pojavov.

Primerjave kriminalitete z drugimi pokazatelji, kot so republiški in medrepubliški selitveni koeficienti, stopnja nezaposlenosti, razvojne posebnosti infrastrukture, organizacijske spremembe v delovanju organov za notranje zadeve in sodišč ipd. nas z redkimi izjemami opozarjajo na tesne korelativne zveze z značilnostmi gibanja kaznivih dejanj na posameznih območjih. Hkrati nam z dokajšnjo verjetnostjo kažejo na večji ali manjši obseg temnega polja kriminalitete. Z gotovostjo lahko ob primerjavi selitvenih koeficientov in koeficientov neraziskanosti kaznivih dejanj trdimo, da je vsaj v 11 slovenskih občinah stopnja prikrite kriminalitete znatno nad izkazanimi statističnimi podatki. Med te občine lahko štejemo Titovo Velenje, Koper, Izolo, Jesenice, Brežice, Ljubljana Moste-Polje, Ormož, Ljutomer, Metliko, Postojno in Ravne.

Ne gre zanemariti, da se ob porastu infrastrukturnih objektov ob upoštevanju koeficienta nezaposlenosti že odkrivajo v minulemu letu nova žarišča kriminalitete. Ob že znanih se izraziteje pojavlja še novih 9 (Žalec, Sežana, Škofja Loka, Sevnica, Domžale, Grosuplje, Litija, Logatec in Hrastnik). S kriminalnoekološkega stališča so v tej zvezi zanimive tudi občine Celje, Titovo Velenje, Ljubljana Šiška in Ljubljana Moste-Polje. Takšne raziskave nam lahko s statistično verjetnostjo odkrivajo ne le to, kje se zadržujejo možni storilci kaznivih dejanj, ampak tudi, od kod prihajajo in kje so vzroki njihove odklon-skosti. Takšen pristop nam z organizacijskega vidika odpira novo dimenzijo — nujnost sodelovanja in koordinacije dela med nadzornimi mehanizmi sosednjih območij, ustreznost razporeditve strokovnih kadrov ipd.

S tem smo odprli le nekaj vprašanj in hipotez, ki terjajo strokoven, znanstveno dosleden in interdisciplinaren premislek, da bi spoznali materialistično dialektiko stanja odklon-skosti in ne njene metafizične slučajnosti.

UDC 343.3/7:312.7(497.12)»1982«

Crime in Slovenia 1982

Guček, Bojan, Republic Secretariat for Internal Affairs, Ljubljana

The law enforcement agencies registered and reported for public prosecution 43,587 criminal offences committed in Slovenia in 1982. In comparison with 1981 there were 11,203 criminal offences more, which represents an increase of 34.6%. General crime is represented by 40,556 offences, economic crime by 2,958 offences and so-called political crime by 64 offences. Within general crime there were 34,907 criminal offences against public and private property, causing the social community and particular individuals a material loss of

377,312,217 dinars, which is 6% more than in the previous year. 226 criminal offences were committed per 10,000 inhabitants of Slovenia. Victimized citizens and organisations of associated labour reported 31,773 criminal offences to the police or 72.9% of all the offences registered by the law enforcement agencies.

Offenders of 17,733 offences remained unknown to the police, which represents 40.6% of the total crime. 32,377 suspects were detected altogether, among them 6,350 juvenile delinquents.

VIRI

1. Statistični podatki o kriminaliteti za leto 1982, RSNZ SRS, Ljubljana 1983.
2. Mesečni statistični pregled SR Slovenije, Zavod SRS za statistiko, Ljubljana, 1/1983.
3. Statistični letopis SR Slovenije 1982, Zavod SRS za statistiko, Ljubljana, oktober 1982.
4. Kriminalsoziologie, herausg. F. Sack-R. König, Akademische Verlagsgesellschaft, Frankfurt am Main 1968, strani 528.